DE GESCHIEDENIS VAN DEN KONINKLIJKEN SLAAF

DOOR

APHRA BEHN

Als ik u de geschiedenis van dezen koninklijken slaaf ga vertellen, is het niet mijne bedoeling mijn lezers bezig te houden met de avonturen van een denkbeeldigen held, wiens leven en lotgevallen de fantaisie naar des dichters welbehagen besturen kan ; noch is het, bij het verhalen der waarheid, mijn plan haar met andere voorvallen als hem inderdaad overkomen zijn, te verfraaien ; en onopgesmukt zal zij in het licht komen, door haar eigen verdiensten en door natuurlijke verwickelingen bevolen, want zij heeft genoeg werkelijkheid om haar te steunen en haar onderhoudend te maken, zonder bijvoegsel van verlichtsel.

Ik zelf was ooggetuige bij een groot deel van wat gij hier vindt neergeschreven ; en waar ik geen getuige van zijn kon, dat hoorde ik uit den mond van den hoofdpersoon dezer geschiedenis, den held zelf, die ons al de verrichtingen zijner jeugd verhaalde ; en terwille van de beknoptheid zal ik een menigte kleine gebeurtenissen van zijn leven achterwege laten, welke, hoe welkom voor ons, waar nauwelijks iets den loop des tijds onderbrak en avonturen zeldzaam waren, mijn lezer niettemin vervelend en zwaar op de hand konden blijken, in een wereld waar hij voor iedere minuut nieuwe en ongekende verstrooiingen vindt. Maar wij, die bij dezen grooten man zoo ganschelijk onder de bekoring zijner persoonlijkheid stonden, waren begeerig om alle gebeurtenissen uit zijn leven te verzamelen.

Het tooneel van het laatste deel zijner lotgevallen ligt in een kolonie in Amerika, Suriname geheeten, in West-Indië.

Maar vooraleer ik u het verhaal van dezen ridderlijken slaaf geef, past het, u de wijze te vertellen, waarop zij naar deze nieuwe koloniën gebracht worden ; want zij, van wier dienst men daar gebruik maakt, zijn geen inboorlingen : met dezen immers leven

wij in volmaakte vriendschap, zonder dat wij het wagen hun dwang op te leggen ; maar wij streelen hen in tegendeel met de broederlijkste en vriendschappelijkste genegenheid van de wereld, en handelen met hen terwille van hun visch, wild, buffelhuiden en kleine zeldzaamheden : als de „marmoset”, een soort van aap zoo groot als een rat of een wezel, maar van een wonderlijke fijne vorm, met een gezicht en handen als een menschelijk wezen ; en de „coushery”, een klein beest van het voorkomen en de manier van een leeuw, even groot als een katje, maar zóó in alle opzichten nauwkeurig aan dat edele dier gelijk, dat het een miniatuur-leeuw is : vervolgens in kleine parkieten, groote papagaaien, mackaws en een menigte andere vogels en beesten van zeldzame en verrassende vormen, gestalten en kleuren ; in huiden van wonderbaarlijke slangen, van welke enkele zestig yards lang zijn ; zooals de huid van een, die te zien is in Z.M.'s Rariteitenkabinet, waar ook eenige zeldzame vliegen zijn, van verbazingwekkende vormen en kleuren, hun door mijzelf geschonken, sommige zoo groot als mijn vuist, sommige kleiner, en alle van zoo afwisselende voortreffelijkheid, dat geen kunst ze kan namaken. Dan koopen wij veeren, die zij tot alle mogelijke figuren schikken, waar zij zich kleine korte kleeren van maken, en prachtige kransen voor hun hoofd, hun nek, hun armen en beenen, welker kleuren men zich nauwelijks kan voorstellen. Een stel daarvan kreeg ik ten geschenke en gaf ze aan den „Koninklijke Schouwburg” ; het was het gewaad der *Indische Koningin*, door aanzienlijke personen uitermate bewonderd, en werkelijk onnavolgbaar. Behalve deze een menigte kleine snuisterijen, en bijzonderheden uit de natuur, en soms ook kunstvoorwerpen, zooals hun manden, wapenen, schorten, enzoovoorts. Wij handelden met hen in kralen van alle kleuren, messen, bijlen, spelden en naalden, die zij enkel als werktuigen gebruiken om gaten in hun ooren, neuzen en lippen te boren, waar zij een massa kleine dingen aan hangen ; als lange kralen, stukjes blik, koper of geplet zilver en alle mogelijke blinkende sieraden. De kralen weven zij in schorten van omtrent een kwartel lengte en dezelfde breedte, en werken ze heel aardig in elkaar tot bloemen van verschillende kleuren ; welk schort zij precies van voren dragen, zooals Adam en Èva de vijgeblaren ; terwijl de mannen een lange strook linnen dragen, die zij van ons koopen. Zij rijgen deze kralen ook aan lange draden katoen, en maken gordels om

hun schorten vast te binden, die twintig keer of meer om hun middel gewikkeld worden en dan kruisgewijs, als een draagband naar beide zijden, en om hun nekken, armen en beenen gaan. Sommigen onder hunne schoonheden, die werkelijk mooi gevormd zijn, zooals zij bijna allen zijn, en die aardige gezichten hebben, treffen door bekoorlijkheid en ongewoonheid; want zij bezitten al wat men schoonheid noemt, behalve de kleur, die een roodachtig geel is; of na zich weer ingewreven te hebben met olie, die zij vaak voor hun lichaam gebruiken, hebben zij de kleur van verse baksteen, maar glad, zacht en glanzend. Zij zijn uiterst zedigen beschroomd, heel schuw en preutsch tegenover aanrakingen. En hoewel zij dus allen naakt zijn, ziet men, al woont men zijn geheele leven in hun midden, nimmer onzedige gebaren of blikken; en zoo voortdurend gewend elkander ongekleeed te zien, gelijk onze voorouders vóór den val, schijnt het of zij geen verlangens hadden, daar er niets is om hun nieuwsgierigheid te prikkelen. Maar al wat gij zien kunt, ziet gij tegelijk, en ziet gij elk oogenblik, en waar geen nieuwheid is, daar kan geen nieuwsgierigheid zijn. Niet dat ik geen knappe, jonge Indianen gezien heb, doodelijk verliefd op een heel mooi Indiaansch meisje; maar alles, waarmede hij haar het hof maakte was, dat hij zijn armen kruiste en haar met zijn oogen achtervolgde, en zuchten was al wat hij uitte; terwijl zij, alsof geen minnaar in de buurt was, of liever alsof zij er geen begeerde, zorgvuldig haar oogen weerhield om naar hem te kijken; en nooit in de nabijheid kwam zonder haar blik neer te slaan, met evenveel blozende zedigheid als de strengste en voorzichtigste die ik ooit in de wereld gezien heb. En deze menschen vertegenwoordigden voor mij een volmaakt beeld van den eersten staat der onschuld, vóór de mensch wist, hoe te zondigen: en het is onweersprekelijk en duidelijk, dat er geen beter, argeloozer en deugdzamer meesteres is dan de simpele Natuur. Zij alleen is het die, als men het haar vergunde, de wereld beter zou onderrichten dan alle menschelijke bedenksels: godsdienst zou hier die rust, die zij door hun gebrek aan kennis bezitten, alleen kunnen verstoren: en wetten zouden hen slechts vergripen leeren kennen, waarvan zij nu geen voorstelling hebben. Eens rouwden en vastten zij om den dood van den Engelschen Gouverneur, die zijn woord gegeven had dat hij op een bepaalden dag zou komen, en noch kwam, noch boodschap zond; want zij gelooven

dat, als hij eens zijn woord gegeven heeft, alleen de dood een man mag weerhouden het na te komen : en toen zij bemerkten hadden dat hij niet dood was, vroegen zij hem, welken naam zij geven moesten aan een man die een eenmaal gedane belofte niet vervulde. De Gouverneur zeide, dat zulk een man een leugenaar was, hetgeen voor een man van eer een woord van schande is. Toen antwoordde een hunner : „Gouverneur, gij zijt een leugenaar en schuldig aan die schande”. Zij hebben een ingeboren rechtvaardigheidsgevoel, dat geen bedrog kent, en zij begrijpen geen ondeugd noch listigheid, dan nadat zij ze eenmaal van de blanken geleerd hebben. Zij bezitten meerdere vrouwen, welke, als zij oud worden, dienstbaar zijn aan die hen opvolgen en jong zijn, maar met een lichte en eervolle dienstbaarheid ; en behalve wanneer zij slaven maken in den oorlog, hebben zij geen andere bedienden.

Zij die dat gebied bewoonden waar ik vertoefde, hadden geen koning ; maar de oudste krijgsoverste werd er met de grootste onderdanigheid gehoorzaamd.

Een krijgsoverste is een man, die hen naar den krijg geleid en met succes heeft aangevoerd ; over wien ik gelegenheid zal hebben verderop meer te vertellen, evenals over andere hunner zeden en gewoonten, naar gelang ik ze op mijn weg zal ontmoeten.

Met deze menschen, zooals ik zeide, leven wij in volmaakte eendracht en goede verstandhouding, gelijk het ons betaamt te doen, daar zij alle plaatsen kennen waar het beste voedsel van het land te vinden is, en de middelen om het te verkrijgen, en voor nietige en waardelooze prullen ons voorzien van alles wat wij ons zelf bijna onmogelijk verschaffen kunnen ; want niet alleen vervullen zij in de wouden en over de Savannas, als zij jagen, de rol van jachthonden, door met groote snelheid de schier ondoordringbare plaatsen af te speuren, en achterhalen zij enkel door de bedrijvigheid hunner voeten de snelste herten en andere eetbare dieren, maar in het water zou men hen voor riviergoden aanzien of voor bewoners der diepte ; zoo zeldzaam verstaan zij de kunst van zwemmen, duiken, en bijna in het water te leven ; waardoor zij overwicht hebben over de minder vlugge bewoners van de stroomen. En wat voorts het schieten betreft, wat zij met hun handen niet vangen of grijpen kunnen, bereiken zij met hun pijlen, en zijn zoo bewonderenswaardig doelvast, dat zij bijna een haar kunnen splijten en op

iedereen afstand, die een pijl bereiken kan, kunnen zij oranje neerschieten, en andere vruchten, en met de pijlspits enkel het steeltje aanraken, om de vrucht niet te beschadigen. Zoodat het ons, daar zij bij alle mogelijke gelegenheden zeer nuttig zijn, absoluut noodzakelijk lijkt als vrienden hartelijk met hen om te gaan en hen niet als slaven te behandelen; noch durven wij anders te doen, daar in dit gebied hun aantal het onze zoo verre overtreft.

Zij dan, van wie wij ons bedienen om op onze suikerplantages te werken, zijn negers, altemaal zwarte slaven, die op de volgende wijze naar hier vervoerd zijn.

Zij, die slaven noodig hebben, maken een overeenkomst met den eigenaar of den kapitein van een schip, en verbinden zich een bepaalde som per stuk te betalen, een zaak van 20 pond per hoofd, in zulk een getale als bij de overeenkomst wordt vastgesteld, en hen te betalen, als zij op een bepaalde plantage worden afgeleverd; zoodat wanneer een schip met een lading van slaven daar aankomt, zij, die een overeenkomst hebben, aan boord gaan en hun aandeel bij kavelingen ontvangen; en misschien in een kaveling bijvoorbeeld van tien, kan het gebeuren dat er drie of vier mannen zijn, en de rest vrouwen of kinderen. Of als er meer of minder van elk geslacht zijn, is men toch verplicht met deze kaveling genoeg te nemen.

Cormantijn, zoo heet een land der zwarten, was een van die plaatsen, waar zij den voordeeligsten handel in die slaven vonden, endaarheenhebbende meesten onzer groote handelslieden in die koopwaar hun handel gelegd, want dat volk is zeer krijgshaftig en dapper, en daar zij voortdurend in oorlog zijn, in vijandschap als zij zich altijd bevinden met den een of anderen vorst uit de buurt, hadden zij het geluk een massa gevangenen te maken: want allen die zij in den strijd gevangen namen, werden als slaven verkocht, ten minste die gewone menschen, die zich zelf niet konden vrijkoopen. Van al de slaven, die op deze wijze gevangen genomen worden, heeft enkel de generaal alle voordeelen en van dezen generaal koopen onze kapiteins en scheepseigenaars al hun ladingen.

De koning van Cormantijn was van zich zelf een man van ongeveer honderd jaar en had geen zoon, hoewel hij vele mooie zwarte vrouwen had: want ongetwijfeld zijn er bekoorlijke schoonheden van die kleur. In zijn jongere jaren had hij veel

dappere mannen tot zoon gehad, van wie dertien op het slagveld stierven, zegevierend terwijl zij vielen, en hem restte nog maar één kleinkind als opvolger, de zoon van een dezer doode overwinnaars, die, zoodra hij een boog in de hand kon houden en een pijlkoker op zijn rug, op het land gestuurd werd, om door een der oudste generaals voor den oorlog te worden opgevoed ; waarin hij, ten gevolge zijner ingeboren neiging voor het wapenbedrijf en de gelegenheid hem geboden, op zeventienjarigen leeftijd een der bekwaamste aanvoerders werd, en een der dapperste soldaten die ooit het veld van Mars aanschouwden, zoodat hij op de handen gedragen werd als het wonder van het land en de lieveling der soldaten. Bovendien blonk hij uit door een aangeboren schoonheid, die zoozeer ieder lid van zijn donker ras overtrof, dat hij ontzag en eerbied afdwong zelfs bij hen die zijn rang niet kenden, zooals hij ook mij deed, die hem met verwondering en verrassing aanschouwde toen hij later onze wereld bereikte. Hij had nauwelijks zijn zeventiende jaar bereikt, toen aan zijn zijde strijdend, de generaal gedood werd door een pijl in het oog, die prins Oroonoko (want zoo was de naam van dezen dapperen Moor) op het kantje af ontweken had noch zou hij hem ontweken hebben, als de generaal, die zag dat de pijl werd afgeschoten en bemerkte dat hij op den Prins gericht was, zijn hoofd er niet tusschen gebogen had ten einde hem in zijn eigen lichaam te ontvangen liever dan dat hij den Prins zou treffen, en hem op die wijze redde.

Bedroefd als Oroonoko was, geschiedde het toen, dat hij in plaats van den ouden man tot generaal werd uitgeroepen, en toen, bij het einde van dien oorlog, was het, dat de Prins aan het hof kwam, waar hij alles bijeen in den tijd van zijn vijfde tot zijn zeventiende jaar nauwelijks een maand vertoefd had ; en het was verwonderlijk zich voor te stellen, waar hij zooveel levenskennis geleerd had ; of, om zijn begaafdheden een beteren naam te geven, waar hij die werkelijke zielegrootheid, die verfijnde begrippen van ware eer, die volmaakte edelmoedigheid, en die gevoeligheid, die in staat was tot de hoogste bewogenheid van liefde en moed, vandaan had, hij, die bijna voortdurend vechtende mannen onder de oogen had, of die verminkt of dood waren, en die geen geluid hoorde dan dat van oorlog en gekreun. Ten deele kunnen wij het toeschrijven aan de zorg van een Franschman van verstand en ontwikkeling, die, er geen

gering voordeel in ziende voor dezen jongen zwarte een soort koninklijk leeraar te zijn en bemerkende hoe bekwaam, bij de hand en vlug van begrip hij was, er een groot behagen in schepte hem in goede zeden, taal en wetenschap te onderwijzen en daarvoor door hem uiterst bemind en gewaardeerd werd. Een andere oorzaak was dat hij, wanneer hij uit den oorlog kwam, er van hield al de Engelschen te zien, die daar handel dreven, en niet alleen hun taal leerde maar eveneens die van de Spanjaarden, aan wie hij later zijn slaven verkocht.

Ik heb dezen grooten man dikwijls ontmoet, en vaak met hem gesproken, en van vele zijner machtige daden ben ik getuige geweest, en ik verzeker mijn lezers dat de schitterendste hoven geen kraniger man hadden kunnen voortbrengen, zoowel wat betreft grootheid van moed als van geest, noch een vlugger verstand, noch een aangenamer en onderhoudender gezelschapstoon. Hij wist bijna evenveel alsof hij veel gelezen had, hij had gehoord van de Romeinen en bewonderde hen, hij had gehoord van den Burgeroorlog in Engeland, toen pas voorbij, en den betreurenswaardigen dood van onzen grooten Monarch; en placht er over te spreken met al het gevoel en de weerzin tegen ongerechtigheid, die men zich denken kan. Hij had een bijzonder goed en bevallig voorkomen, en al de beschaving van een welopgevoed groot man. Hij had niets barbaarsch in zijn karakter maar gedroeg zich in alle opzichten alsof zijn opvoeding had plaats gehad aan een Europeesch hof.

Dit groote en rechtvaardige karakter van Oroonoko maakte mij uiterst benieuwd om hem te zien, vooral toen ik hoorde, dat hij Fransch en Engelsch sprak, en dat ik met hem zou kunnen praten. Maar ofschoon ik zooveel van hem gehoord had, was ik evenzeer verbaasd, toen ik hem zag, alsof ik nimmer van hem gehoord had, zoo bevond ik hem boven alle beschrijving. Hij trad de kamer binnen en wendde zich tot mij en een paar andere vrouwen met de meeste gratie van de wereld. Hij was tamelijk lang, maar van de meest volmaakte gestalte, die men zich voorstellen kan, de beroemdste beeldhouwer kon geen mannelijker gedaante vormen, die van hoofd tot voeten bewonderenswaardiger gebouwd was. Zijn gelaat was niet van dat bruine roestige zwart, dat de kleur van het meerendeel van zijn ras is, maar een volmaakt ebbenhout of gepolijst git. Zijn oogen waren de meest ontzag inboezemende, die men zien kan, en

zeer doordringend, terwijl hun wit als sneeuw was, gelijk zijn tanden. Zijn neus was gewelfd en Romeinsch, in plaats van Afrikaansch en plat, zijn mond de fijnst gevormde der wereld, verreweg anders als die dikke omgekrulde lippen, die bij de overige negers zoo gewoon zijn. De geheele verhouding en het voorkomen van zijn gelaat was zoo edel en regelmatig gevormd, dat er behalve zijn kleur, in de natuur niets mooiers, aangename en knappers zijn kon. Daar ontbrak geen enkele bevallige trek, die de standaard van ware schoonheid draagt. Zijn haar reikte tot aan zijn schouders, hetgeen kunstmatig veroorzaakt werd door het met een naald recht te trekken en het gekamd te houden, waarvoor hij bijzonder veel zorg droeg. Noch stonden de volmaakheden van zijn geest bij die van zijne verschijning ten achter; want zijn conversatie was op bijna elk gebied bewonderenswaardig, en elk die hem had hooren spreken, zou van zijn dwalingen teruggekeerd zijn, dat fijne geest geheel tot de blanken, bijzonderlijk tot die van het Christendom, beperkt is, en zou erkend hebben, dat Oronoko even bekwaam was zelfs om een goed heerscher te zijn, en om even wijs te regeeren, en een even groote ziel bezat, even verstandige gedragsregelen had en even bekwaam van oordeel was als welke Prins ook, die zijn beschaving heeft ontvangen in de zorgvuldigste school van menschelijkheid en kennis, of de schitterendste hoven.

Deze Prins, zooals ik hem beschreven heb, wiens ziel en lichaam zoo bewonderenswaardig waren toegerust, was (terwijl hij nog aan het hof van zijn grootvader vertoefde, gelijk ik zeide) evenzeer in staat om lief te hebben als voor een goed en dapper man maar mogelijk is; en met dat te zeggen, heb ik den hoogsten graad van liefde genoemd, want tot die hartstocht zijn groote zielen zeker het meest in staat.

Ik heb alreeds gezegd, dat de oude generaal gedood was door een pijlschot, aan de zijde van den Prins, op het slagveld; en dat men Oronoko toen generaal gemaakt had. Deze oude doode held liet van zijn geslacht eene enkele dochter na, eene schoonheid, zoodat men om haar naar waarheid te beschrijven, slechts behoefde te zeggen, dat zij het vrouwelijk evenbeeld was van den nobelen man, de schoone zwarte Venus voor onzen jongen Mars, even bekoorlijk van verschijning als hij, en in het bezit van uitgelezen eigenschappen. Ik heb vele blanke mannen

om haar zien zuchten en ontelbare beloften aan haar voeten zien afleggen, alles tevergeefs en zonder uitwerking. En inderdaad was zij te groot om door iemand anders als door een prins van haar eigen volk te worden aanbeden.

Toen Oroonoko uit den oorlog kwam (die nu geëindigd was) dacht hij het, na zijn opwachting gemaakt te hebben aan het hof van zijn grootvader, aan zijn eer verplicht te zijn een bezoek af te leggen bij Imoinda, de dochter van zijn pleegvader, den dooden generaal; en haar zijne verontschuldigen aan te bieden, omdat zijn behoud de oorzaak was van haars vaders dood; en haar die slaven ten geschenke te bieden, welke in dezen laatsten veldslag gevangen genomen waren, als de zegeteekenen van haars vaders overwinningen. Toen hij kwam, door al de jonge soldaten van eenige verdienste vergezeld, was hij oneindig verbaasd over de schoonheid dezer mooie koningin der nacht, wier gelaat en verschijning zoo zeer al wat hij ooit aanschouwd had, overtrof, die beminnelijke ingetogenheid, waarmede zij hem ontving, die zachtheid in haar blikken en zuchten bij de droevige gelegenheid van dit eerbewijs, dat haar door een zoo groot man als Oroonoko betoond werd, en een Prins, van wien zij zulke bewonderenswaardige dingen gehoord had; het ontzag waarmede zij hem ontving, en de liefelijkheid van haar woorden en haar houding, terwijl hij daar toefde, behaalden een volmaakte overwinning over zijn vurig hart en deed hem gevoelen, dat de overwinnaar overwonnen kon worden. Zoodat hij haar, na zijn eerste complimenten gemaakt te hebben en haar een honderdvijftigtal geboeide slaven te hebben aangeboden, met zijn oogen vertelde, dat hij niet ongevoelig was voor haar bekoorlijkheden, terwijl Imoinda, die niets liever wenschte dan een zoo roemrijke overwinning, gaarne geloofde, dat zij die stille taal van nieuwgeboren liefde verstond, en vanaf dat oogenblik, al wat zij bij die schoonheid nog meer bezat ten toon spreidde.

De Prins keerde weer naar het hof in een gansch andere stemming dan te voren, en hoewel hij niet veel over de schoone Imoinda sprak, had hij het genoeg al zijn volgelingen over niets anders als over de bekoorlijkheden van dat meisje te hooren spreken, zóózeer dat zij haar zelfs in het bijzijn van den ouden koning in de hoogte staken en, zoo mogelijk, de schoonheden, die zij in haar gevonden hadden, nog overdreven: zoodat van

niets anders gesproken werd, en geen andere klank gehoord werd in iederen hoek, waar gefluisterd werd, als Imoinda, Imoinda !

Men kan zich voorstellen, dat Oroonoko niet lang wachtte voor hij zijn tweede bezoek aflegde, noch, voor iemand van zijn rang, veel langer, voor hij haar verteld had, dat hij haar aanbad. Ik heb hem dikwijls hooren zeggen, dat hij zich er over verbaasde, door welk een vreemden aandrang hij kon komen te spreken over dingen zoo zacht en zoo hartstochtelijk, hij, die nooit liefde gekend had noch aan den omgang met vrouwen gewend was ; maar (om zijn eigen woorden te gebruiken) hij zeide : „Heel gelukkig, onderrichtte een nieuwe en tot dan onbekende macht zijn hart en zijn tong in de taal der liefde ; en boezemde tezelfder tijd, te zijnen gunste aan Imoinda een gevoel van zijn hartstocht in”. Hij roerde haar door wat hij zeide, en zij gaf hem alles terug in antwoorden, die tot het diepst van zijn hart gingen, met een vreugde voorheen ongekend. Noch misbruikte hij die diensten, welke de liefde hem bewezen had, maar wist al zijn gelukkige oogenblikken op de voordeeligste manier te benutten, en daar hij geen ondeugd kende, had zijn vuur geen ander als een eervol doel, wanneer zulk een onderscheiding in de liefde gemaakt mag worden, en vooral in dat land, waar de mannen zich evenveel vrouwen nemen als zij onderhouden kunnen en waar de eenige wandaad tegen hen is hen te verstooten, hen aan gebrek, schande en ellende ten prooi te laten ; zulke slechte gewoonten zijn alleen in Christelijke landen gebruikelijk, waar men de voorkeur geeft aan den blooten naam van godsdienstigheid, en zonder deugd en zedelijkheid, dien naam toereikend acht. Maar Oroonoko behoorde niet tot die tongbraven, doch daar hij zuivere begrippen van eer had, deed hij haar toezeggingen, die niet enkel toezeggingen waren, maar in tegenstelling tot de gewoonte van zijn land, legde hij haar de gelofte af, dat zij de eenige vrouw zou zijn, die hij zoolang hij leefde, bezitten, zou, dat leeftijd noch rimpels hem bewegen zouden tot verandering: want haar ziel zou altijd schoon zijn, en altijd jong ; en hij zou in zijn geest een eeuwig *Beeld* hebben van de bekoring, die zij nu bezat, en in zijn hart naar dat *Beeld* zoeken, wanneer hij het op haar gelaat niet langer aanschouwen kon.

Na een menigte verzekeringen van zijn blijvende liefde en haar eeuwige heerschappij over hem, verwaardigde zij zich eindelijk

hem als echtgenoot te aanvaarden, of liever hem te aanvaarden als de grootste eer, die de goden haar betuigen konden.

Er is in deze gevallen een bepaalde plechtigheid te vervullen waarvan ik vergeten heb te vragen, hóe zij vervuld werd ; maar aan beide zijden werd besloten, dat, als teeken van onderwerping, eerst de grootvader met het plan bekend gemaakt moest worden, want ten opzichte van den vorst betoonen zij, vooral wanneer hij tevens een verwant is, een absolute gehoorzaamheid.

Aan den anderen kant had de koning, die vele vrouwen en geliefden bezat, geen gebrek aan hofvleiers om zijn hart een menigte teedere gevoelens voor deze jonge schoonheid in te blazen, die haar aan zijn verbeeldingskracht voorstelden als de bekoorlijkste, die hij ooit in den ganschen langen loop zijner talrijke jaren bezeten had. Op deze getuigenis, voelde zijn oud hart, als een uitgebluschte fakkel zeer geneigd om vuur te vatten, nieuwe vonken van liefde en begon te gloeien, en nu tot zijn tweede kindsheid gekomen, verlangde het met ongeduld om dit vreugdebelovend schepsel te aanschouwen, waarmee hij, helaas, slechts onschuldig spelen kon. Maar hoe hij de zekerheid kon krijgen, dat zij werkelijk zulk een wonder was, vóór hij zijn macht uitoefende om haar naar het Hof te roepen, (waar meisjes nooit kwamen dan ten persoonlijken grieve van den koning) dat was het, wat hij in de eerste plaats overleggen moest ; en terwijl hij daarmede bezig was, werd hem de mededeeling, dat Imoinda zonder eenigen twijfel de geliefde van prins Oroonoko was. Dit stelde hem eenigszins te leur, echter gaf het hem ook de gelegenheid, om op een dag, dat de prins op de jacht was, een man van aanzien te vergezellen als zijn slaaf en dienaar, die aan Imoinda een geschenk zou gaan aanbieden als kwam het van den Prins : onbekend, zou hij dat mooie meisje dan zien en gelegenheid hebben om te hooren, welke boodschap zij den Prins voor zijn geschenk ten antwoord zou geven en daardoor een indruk krijgen van den toestand van haar hart en de mate van haar neiging. Dit werd ten uitvoer gelegd, en de oude vorst zag en brandde : hij bevond haar alles wat hij van haar gehoord had, en wilde zijn geluk niet uitstellen, maar meende dat hij eenige hindernis zou onder vinden om haar hart te overwinnen ; want zij drukte haar gevoelens over het geschenk van den Prins in bewoordingen

uit zoo teeder, zoo zoet en lief, met zooveel liefde en blijdschap, die niet ontveinsd konden worden, dat het aan geen twijfel onderhevig was, of zij Oroonoko van ganscher harte liefhad. Wel trof dit den koning onaangenaam, maar hij troostte zich hiermede, dat de gehoorzaamheid, die het volk den koning betoonde, in het geheel niet geringer was dan die voor hun goden, en wat liefde Imoinda niet zou nopen te doen, daartoe zou de plicht haar dwingen.

Zoodra hij daarom in zijn verblijf was aangeland, zond hij Imoinda den koninklijken sluier; dat is de aanzoek-ceremonie: hij zendt de vrouw, die hij de eer van zijn bed wenscht te bewijzen, een sluier, waarin zij gehuld wordt en voor 's konings gebruik gereserveerd, en het beteekent den dood om niet te gehoorzamen; bovendien wordt het voor een zéér goddelooze ongehoorzaamheid gehouden.

Men kan zich de verbazing en het leed niet voorstellen, die het liefstalige meisje aangrepen bij deze tijding en aanblik. Evenwel, daar uitstel in deze gevallen gevaarlijk was en verweer erger dan verraad; was zij, bevend en bijna bezwijmend, genoodzaakt om zich te laten omhullen en wegvoeren.

Men bracht haar dus naar het Hof, en de koning, die een zeer rijk bad had laten klaarmaken, was daarheen gevoerd, waar hij onder een baldakijn zat, in volle statie, om die langbegeerde maagd te ontvangen, die men, op zijn bevel om haar tot hem te brengen (na haar ontkleed te hebben) naar het bad leidde, en de deur sluitend, achterliet om er in af te dalen. De koning, zonder verdere vrijage, beval haar haar gewaad af te werpen en in zijn armen te komen. Maar Imoinda, heelemaal in tranen, wierp zich neer op het marmer, op den rand van het bad, en smeekte hem haar aan te hooren. Zij vertelde hem, daar zij een meisje was, hoe trotsch op den goddelijken roem zij zou geweest zijn, als het in haar macht gelegen had om haar koning van dienst te zijn; maar dat zij, daar hij door de wet niet kón, en hij uit koninklijke goedheid aan geen man zijn vrouw zou willen ontnemen, daarom geloofde, dat zij de oorzaak voor het begaan van eene groote zonde zou zijn, als zij hem haar staat en toestand niet openbaarde, en hem niet mededeelde, dat zij een ander behoorde en daarom niet zoo gelukkig kon wezen met de zijne te worden.

De koning, vertoornd over dit uitstel, vroeg haastig den

naam van den onbeschaamde, die eene vrouw van haar rang gehuwd had zonder zijn toestemming. Imoinda, ziende hoe woest zijn blikken waren en hoe zijn handen beefden (van ouderdom of toorn, weet ik niet, maar zij geloofde het laatste) berouwde het bijna, dat zij zooveel gezegd had, want zij vreesde nu, dat de toorn op den Prins zou neerkomen; daarom zeide zij vele dingen om het woeden van zijn vuur te stillen en hem voor te bereiden met kalmte aan te hooren, wie het was; maar voor zij sprak, raadde hij al wie zij bedoelde, doch wilde het niet laten merken, maar beval haar, haar mantel af te leggen en toe te staan dat zij zijn liefkoozingen ontving, of, hij zwoer het bij de goden, die gelukkige, die zij op het punt stond te noemen, zou sterven al was het Oroonoko zelf. Daarom, zeide hij, verloochen dit huwelijk en zweer, dat gij maagd zijt. Dat, antwoordde Imoinda, kan ik doen bij al onze goden, want mijn echtgenoot kent mij nog niet. Dat is voldoende, zeide de koning, dat is voldoende om mijn geweten en mijn hart beide te bevredigen. En van zijn zetel verrijzend, leidde hij haar in het bad, daar het nutteloos voor haar was om te weerstaan.

Omstreeks denzelfden tijd wilde de Prins, die van de jacht was teruggekeerd, een bezoek aan zijn Imoinda brengen, maar vond haar vertrokken, en dat niet alleen, maar hij hoorde, dat Imoinda den koninklijken sluier ontvangen had. Dit verwekte een storm in hem, en in zijn waanzin had men veel moeite hem er van te weerhouden de hand aan zich zelf te slaan. Eerst behield kracht, daarna de rede de overhand: zij voerden alles aan, wat zijn woede kon tegengaan; maar niets woog zóó zwaar bij hem als 's konings ouderdom, onbekwaam om hem bij Imoinda te schaden. Hij wou toegeven aan die hoop, omdat die hem het meest geruststelde en zijn hart het beste streelde. Toch was dit niet geheel en al voldoende om hem zijn verschillende uitbarstingen te doen staken, die somtijds in zijn binnenste woedden en dan in tranenregens tot rust kwamen. Het was niet genoeg om hem tot kalmte te brengen, dat men hem zeide, dat zijn grootvader oud was en hem op die wijze niet schaden kon, want hij bezat, dat eerbiedwaardig plichtsgevoel dat de jongeren daar gewoon zijn ten opzichte van hun oudere betrekkingen te betoonen. Men kon hem niet overtuigen dat hij geen reden had om het verlies eener geliefde te zuchten en te weelklagen. Niettegenstaande al zijn inspanning en moed kon hij

niet herstellen en dikwijls placht hij te roepen : „O, mijn vrienden, bevond zij zich in overzeesche steden, of was zij voor mij versloten in vestingen van de grootste sterkte, onthielden be-
tooveringen of monsters haar mij, ik zou alle gevaren wagen te bestaan om haar te bevrijden ; maar hier, in de armen van een ouden, zwakken man, helpen mijn jeugd, mijn felle liefde, mijn bedrevenheid met de wapens, en heel mijn onmetelijke dorst naar roem mij niets. Imoinda is voor mij onherroepelijk verloren, alsof zij was weggerukt door de koude armen van den dood. O, nooit zal ik haar meer herwinnen. Al wilde ik vele afschuwelijke jaren wachten, tot het noodlot den ouden koning ten grave zou doen dalen, zelfs dit zou mij Imoinda niet vrijlaten, maar toch zou die zede, die het tot zoo afzichtelijk een misdraad maakt om zijns vaders vrouw of geliefde te huwen, mijn geluk in den weg staan ; tenzij ik smadelijk aan mijn opvolgers een slecht voorbeeld zou willen stellen, of mijn land verlaten en met haar vluchten naar een onbekende wereld, die nooit van onze geschiedenis vernomen heeft.

Maar men voerde hem tegen, dat dit geval niet hetzelfde was ; want daar Imoinda bij plechtige overeenkomst zijn wettige vrouw was, was hij de beleedigde, kon hij, als hij wilde, aanzien de wetsbreuk aan den kant van zijn grootvader lag, Imoinda terugnemen ; en dat, als hij hem om den tuin kon leiden en haar uit den Otan , dat is het paleis van 's konings vrouwen, een soort harem, verlossen kon, het voor hem zoowel rechtmatig als wettig was zulks te doen.

Deze redeneering had eenige macht over hem, en hij zou geheel getroost zijn, had hij de gedachte niet gehad, dat zij het bezit van zijn grootvader was. Evenwel, hij hield zooveel van haar, dat hij vastbesloten was om te gelooven wat zijn hoop het meest streelde, en om te trachten uit Imoinda's mond dat eenige te vernemen, waarmede zij hem kon geruststellen, of zij van dien zegen beroofd was, die alleen aan zijn trouw en liefde toekwam. Maar daar het zeer moeilijk was om de vrouwen te zien te krijgen (want geen man betrad ooit den Otan, behalve wanneer de koning zich met een zijner vrouwen of geliefden ging onderhouden en dood beteekende het, op iederen anderen tijd, voor ieder ander om daar binnen te gaan) zoo wist hij niet, hoe er in te slagen om haar te zien te krijgen.

Terwijl Oroonoko al de doodsangst der liefde voelde, en onder

de smartelijkste kwelling der wereld leed, was ook de koning niet vrij van zijn aandeel in droefenis. Het benauwde hem, dat hij door een onweerstaanbaren hartstocht gedwongen was om zijn zoon van een schat te berooven, die hem, dat wist hij, uiterst dierbaar moest zijn; daar zij de schoonste was, die men ooit gezien had en bovendien de liefalligheid en onschuld der jeugd en der zedigheid bezat, met een bekoorlijken geest die alles overtrof. Hij bevond, dat zij, hoewel zij genoodzaakt was haar beminnelijke verschijning aan zijn verdorde armen over te geven, daar enkel kon zuchten en weenen en aan Oroonoko denken, en dikwijls kon zij zich niet weerhouden om over hem te spreken, ofschoon zij haar leven, volgens de zeden, door de bekentenis van haar liefde verbeurde. Maar zij sprak niet slechts van een beminde, maar van een Prins, dierbaar aan hem tot wien zij sprak; en van de verdiensten van een man, die, tot dan, het gemoed van den ouden man met vreugde vervulde bij iedere vermelding van zijn dapperheid, of zelfs van zijn naam. En het was dat zwak voor onzen jongen held, dat Imoinda duizend voorrechten gaf om zonder aanstoot van hem te spreken en het was deze genegenheid van den ouden koning, die haar de voldoening verschafte om zoo heel dikwijls over hem te spreken.

Bovendien liet hij menigmaal navraag doen, hoe de Prins zich hield: en daar zij, die hij dit vroeg, geheel en al vervuld waren van de verdiensten en deugden van den Prins, antwoordden zij steeds wat zij meenden, dat het meest in zijn voordeel was; hetgeen was, dat zij den ouden koning lieten denken, dat de Prins in Imoinda geen belang meer stelde en vrijwillig ten behoeve van 's konings behagen afstand van haar gedaan had, dat hij zich afleiding verschafte bij zijn wiskundigen, versterkingen, officieren en de jacht.

Dit behaagde den ouden minnaar, die niet naliet deze dingen aan Imoinda over te brengen, opdat zij, door het voorbeeld van haar jongen geliefde, haar hart van hem mocht aftrekken en tevreden in zijn armen zou rusten. Maar, hoewel zij genoodzaakt was dit onwelkom nieuws, naar allen schijn, onbekommerd en kalm te ontvangen, brak haar hart in haar boezem en zij was blij toen zij eindelijk alleen was om haar leed en haar weeklacht door zuchten en tranen lucht te geven.

De verslagen van 's Prinsens gedrag, die den koning afgelegd werden, meende hij zooveel hij kon door zijn gedrag te moeten

rechtvaardigen, en wanneer hij in de tegenwoordigheid van den ouden koning verscheen, toonde hij een gelaat, dat zijn hart in het geheel niet verraadde, zoodat binnen korten tijd de oude man, geheel overtuigd, dat hij niet langer een minnaar van Imoinda was, hem met zich meenam, in zijn gevolg, naar den Otan, om dikwijls met zijn geliefde aan den maaltijd aan te zitten. Maar zoodra hij eens in het vertrek van Imoinda met den koning binnentrok, dreigde hij, op den eersten vluchtigen blik uit haar oogen, niettegenstaande al zijn vaste beslotenheid, op de plaats waar hij stond, neer te zinken, en zou dat ook werkelijk gedaan hebben, wanneer Aboan hem niet gesteund had, een jong man, die naast hem stond; hetgeen hem, door de verandering van zijn gelaat, zou verraden hebben, zoo de koning bij toeval dien kant uitgezien had. En ik heb opgemerkt dat het een zeer groote dwaling is in hen, die lachen, wanneer men zegt: een neger kan van kleur veranderen, want ik heb hen even dikwijls zien blozen en bleek worden, en zulks even duidelijk, als ik het ooit bij de mooiste blanken zag. En het is zeker dat beide deze veranderingen dezen dag in beide geliefden zonneklaar waren. En Imoinda, die met eenige vreugde de verandering van 's prinsens aangezicht zag, en die ook in de hare vond, poogde den koning er van te weerhouden om hen beiden aan te zien, door een gedwongen liefkozing; die een nieuwe wond was in het hart van den armen, bezwijkenden Prins. Maar zoo haast de koning bezig was met naar een mooi handwerk van Imoinda te kijken, had zij den tijd den Prins door haar toornige, maar liefdeschietende oogen te zeggen, dat zij hem zijn koelheid euvel duidde en haar eigen ellendige gevangenschap betreurde. Evenmin zwegen zijn oogen, maar beantwoordden de hare weer, zooveel het oogen vermochten, die door het teederste en hartstochtelijkste hart, dat ooit bemind heeft, onderricht werden; en zij spraken zoo goed en zoo overtuigend, dat Imoinda niet langer betwijfelde, of zij de eenige vreugde en lieveling was van die ziel, welke zij in die oogen haar liefderechten bepleiten zag, die niemand gewilliger was haar toe te staan dan zij. En het was alleen deze machtige taal, die in een oogenblik al de gedachten hunner zielen tot elkaar bracht; zoodat zij beiden bevonden, dat er slechts eene gelegenheid ontbrak, om hen beiden heelemaal gelukkig te maken. Maar toen hij Onahal (een vroegere, oude vrouw van den koning,

die nu met den dienst van Imoinda belast was) een andere deur zag openen en den aanblik had van een statiebed, met versnaperingen en bloemen, gereed gemaakt voor de lust des Konings, die onmiddellijk het levende slachtoffer uit zijn gezicht naar die wachtende rustplaats leidde, welk een woede! hoe waanzinnige driften grepen zijn hart aan, welke hij niet kon pogen te bedwingen om in stilte te lijden, zonder dat het nog onverdragelijker werd en zijn ziel door ontelbare pijnen uiteenscheurde. Hij moest zich terugtrekken, om aan zijn gekreun een uitweg te geven; waar hij neerviel op een kleed en gedurende langen tijd lag te worstelen en nu en dan slechts, o, Imoinda fluisterde. Toen Onahal haar noodzakelijken plicht vervuld en de deur gesloten had, kwam zij weer te voorschijn om te wachten tot de Koning riep; en daar zij iemand in de andere kamer hoorde zuchten, trad zij daarbinnen en vond den Prins in dien beklagenswaardigen toestand die, naar zij dacht, haar hulp behoefde. Zij gaf hem opwekkende middelen, maar alles tevergeefs tot zij hem, door zijn zuchten en „Imoinda” roepen bemerkend, wat de aard van zijn ongesteldheid was, vertelde, dat hij niet zooveel reden had als hij dacht om zoo bedroefd te zijn, want als hij den Koning zoo goed kende als zij, zou hij geen oogenblik door jalouzie verliezen; en dat zij overtuigd was, dat Imoinda op dat oogenblik, hetzelfde leed droeg. Aboan was van dezelfde meening en beiden te zamen haalden zij hem over zijn moed te hervatten, en terwijl zij samen op het kleed zaten, zeide de Prins zoo veel voorkomende dingen tot Onahal dat hij haar half overreedde om op zijn hand te zijn, en zij beloofde hem, dat zij in zooverre zou meegaan met zijn rechtvaardige verlangens, dat zij Imoinda zou laten weten hoe trouw hij was, hoe hij leed, en wat hij zeide.

Dit gesprek duurde, tot de Koning riep, hetgeen Oroonoko een zekere voldoening gaf; en met de hoop, die Onahal hem had ingeboezemd, nam hij een zoo opgewekt voorkomen aan, als het een man in zijn omstandigheid mogelijk was, en onmiddellijk daarna werd hij met de overigen, die buiten wachtten, binnen geroepen. De Koning bestelde muziek en verscheiden zijner jonge vrouwen en geliefden kwamen op zijn bevel bijeen, om voor hem te dansen; waarbij Imoinda haar rol vervulde op een manier en met een bevalligheid, die de rest zóó zeer overtrof als haar schoonheid de hunne overtrof, en het geschenk ont-

ving, dat voor prijs bestemd was. De Prins werd van oogenblik tot oogenblik meer bekoord door de nieuwe schoonheden en bevalligheden, die hij in dit mooie schepseltje aanschouwde, en terwijl hij staarde en zij danste, had Onahal zich met Aboan bij een venster teruggetrokken.

Deze Onahal, gelijk ik zeide, was een der afgedankte geliefden van den ouden Koning, en dezen (nu hunne schoonheid voorbij was) waren het, die tot opzienaresen of gouvernantes voor de nieuwe en jonge geliefden aangesteld werden en wier werk het was hen al die verfijnde kunstgrepen der liefde te leeren, waarmede zij te voren op hun beurt overwonnen en bekoord hadden ; en die nu de triumpheerende gelukkigen met al de gestrengheid die mogelijk was, in haar vrijheid belemmerden, als wraak voor het eerbetoon, waarvan zij door hen beroofd worden, hen om deze voldoeningen, die oplettendheden en geschenken benijdend, die eens hunzelve geschonken werden, toen zij nog jong en schoon waren en die zij zich nu als het ware onverschillig zagen voorbijgaan en die enkel voor de bloeienden betoond worden. En inderdaad, niets is bedroevender voor een vervallen schoonheid, dan aan zich zelf die bekoorlijkheden te zien afnemen, die vroeger aanbeden werden ; aan nieuwe schoonheden die liefkoozingen geschonken te zien, waar eenmaal zij zelve aanspraak op maakten, hen te hooren fluisteren als zij voorbijgaat, die eens een schoone vrouw was. Daarom trachten die verlaten vrouwen al de spijtigheiden en dat verval der jaren op die bloeiende, gelukkige vrouwen te wreken. En die gestrengheid was het, die Oroonoko duizend angsten inboezemde, dat hij Onahal nooit zou overhalen, om hem in staat te stellen Imoinda te zien, Maar, zooals ik zeide, zij had zich met Aboan bij het venster teruggetrokken.

Deze jonge man was niet alleen iemand van den besten stand, maar een uiterst welgemaakt en schoon man ; en dikwijls naar den Otan komend om den Koning te dienen, had hij het hart van de verwelkte Onahal overmeesterd, die niet vergeten had, hoe aangenaam het was om verliefd te zijn. En hoewel zij tekenen van verval op haar gelaat droeg, had zij die niet in haar gevoel en haar verstand ; dáár was zij nog steeds aantrekkelijk, zelfs voor Aboan's jeugd ; zoodat hij er behagen in schepte haar met liefdebetoogen te onderhouden. Hij wist ook, dat dezen vrouwelijke gunstelingen het hof te maken, de weg was om groot

te worden, daar dezen de lieden zijn, die alle zaken en bezigheden aan het Hof verrichten. Ook had hij opgemerkt, dat zij hem teederder en noodigender blikken toewierp dan anderen van zijn rang. En thans nu hij zag dat haar gunst zoo volkomen den Prins verplichten kon, liet hij niet na in haar oor te zuchten, en met zoo innig mogelijke oogen haar aan te kijken, en haar hoop te geven dat zij eenigen indruk op zijn hart gemaakt had. Hij bevond, dat dit haar behaagde en dat zij zeer veel toenadering tot hem maakte, maar toen de plechtigheid voorbij was en de Koning vertrok, beëindigde zij de samenkomst voor dien dag, en zijn onderhoud.

Aboan liet niet na den Prins dien nacht van zijn succes te vertellen, en hoe voordeelig de diensten van Onahal voor zijn liefdeverhouding met Imoinda zijn konden. De Prins was buiten zich zelf van vreugde met dit goede nieuws, en verzocht hem, als het mogelijk was, haar zoo lief te zijn, dat hij haar geheel aan zich verbond, hetgeen hem niet mislukken zou, als hij aan haar verlangens tegemoet kwam : „Want, zeide de Prins, „daar haar leven dan van uw genade afhangt, moet zij u het verzoek toestaan, dat gij te mijnen gerieve haar doen zult”. Aboan begreep hem, en verzekerde hem haar zoo krachtdadig te vrijen, dat hij de meest volleerde meesteres in die kunst kon tarten er achter te komen of hij het veinsde of werkelijk verliefd was. En het was met ongeduld, dat zij de naaste gelegenheid om naar den Otan te gaan, afwachtten.

(Wordt vervolgd).